

תהליכי הערכה והתערבות
עבור התנהגויות מאתגרות
וגם, הנחייה של הורים...

אייל כהן, MA, BCBA

- ראיון
- פונקציות של התנהגות
- הנחייה של תכנית התערבות התנהגותית

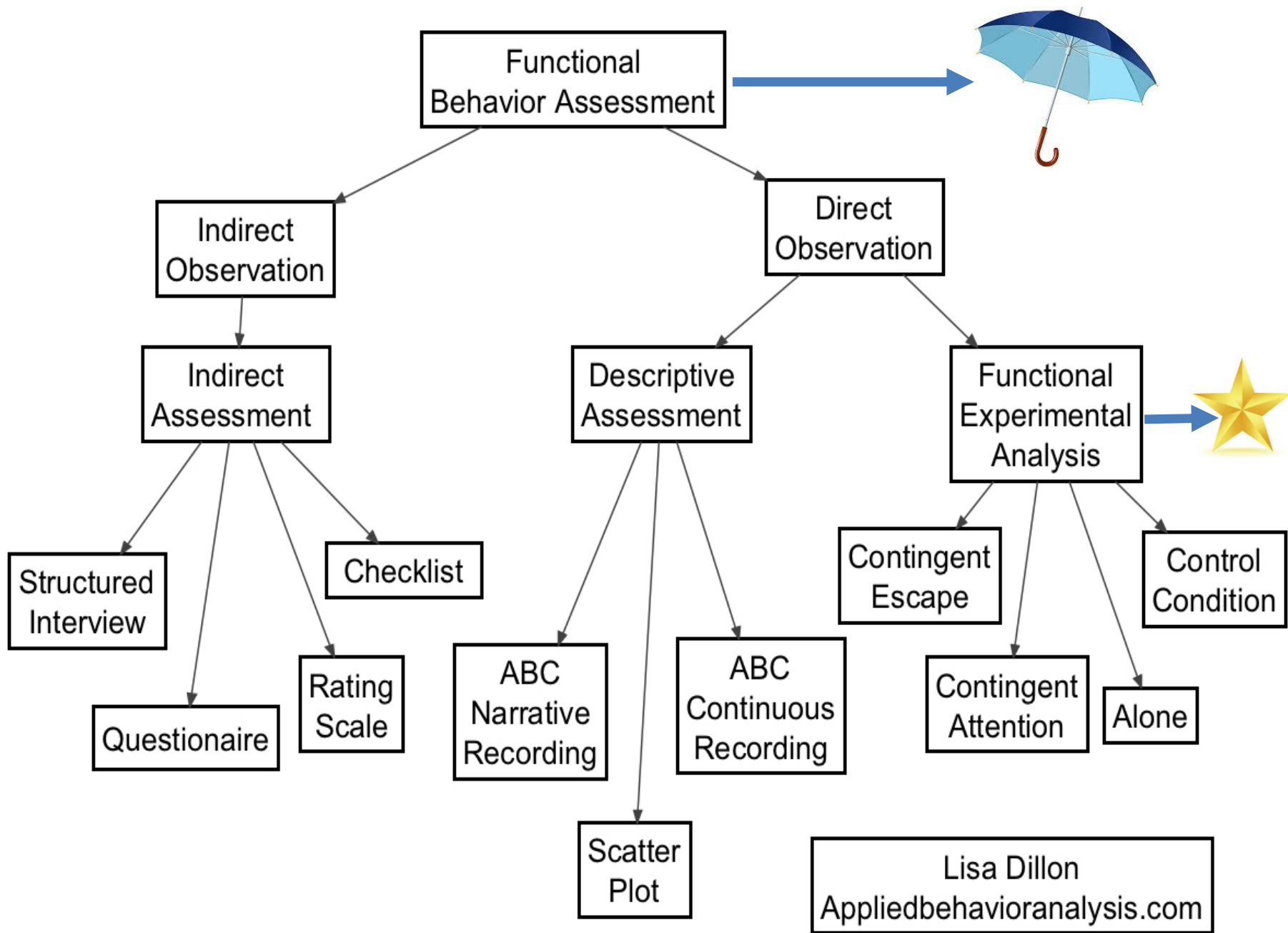
ההצלחה של ניתוח התנהגות יישומי תלויה לחלוטין ביכולת
לשנות את ההתנהגות של אנשים בסביבת המטופל כגון צוות,
מורים, הורים...

Sturmev, 2008

חשיבות לתהליכי הנחייה - טיפול מתרחש לרוב בסביבה
הטבעית, עם דמויות משמעותיות של המטופל

Bailey & Burch, 2011

טכניקות של הנחייה

משימה

התחלקו לזוגות

מטפל/ת ומטופל/ת

הנושא של הריאיון: התנהגות מאתגרת של אחד מבני

המשפחה בבית, אשר מצריך טיפול התנהגותי

משך הזמן לראיון: 30 דקות

תוצרים: ?

דיון במליאה – הצגת המקרים ומשוב קבוצתי

דיון במליאה

- הגדירו את ההתנהגויות שבחרתם להתמקד בהם
- איזה מידע התקבל מהריאיון?
- האם המידע סייע להבין את ההתנהגות? כיצד?
- האם המידע סייע בתכנון של תוכנית התערבות?
אם כן, מדוע? אם לא, מדוע?

ראיונות Interviews

- ראיון התנהגותי

איסוף מידע אובייקטיבי וכמה שיותר מדויק אודות:

✓ ההתנהגויות לטיפול

✓ הנסיבות

✓ התוצאות

המידע שניתן לאסוף...

- ✓ תיאור של ההתנהגות (מימדים שונים)
- ✓ מתי ההתנהגות מתרחשת – זמנים
- ✓ היכן ההתנהגות מתרחשת – (סביבות, פעילויות)
- ✓ בנוכחות מי
- ✓ תדירות של ההתנהגות
- ✓ מה מתרחש לפני ההתנהגות – נסיבות
- ✓ מה מתרחש מיד לאחר הופעת ההתנהגות – תוצאות
- ✓ אילו צעדים ננקטו על מנת לטפל בהתנהגות עד כה

מידע אודות התנהגויות נאותות

- ✓ זיהוי סבירות נמוכה להתנהגויות לא נאותות
- ✓ מצבים או דפוסים להופעתן של התנהגויות נאותות
 - ✓ זיהוי העדפות
 - ✓ מיומנויות
 - ✓ דרכי תקשורת

מראיין טוב = שאלות אשר מובילות ל:

• השגת מידע אובייקטיבי ועובדתי

• ללא פרשנות וללא ביקורת

• מידע שלם

הערכה בלתי ישירה

- לא יהווה מקור ראשון או מרכזי לזיהוי של הפונקציות עבור ההתנהגויות לטיפול
- תהליך מסייע להשערה ראשונית – שלאחר מכן תבוסס על ידי הערכה ישירה

פונקציות של התנהגות

מה קורה פה?

[בודניק](#)

Determinism

היקום/סביבה = מקום עם סדר וחוקים, כאשר ארועים מתרחשים כתוצאה מארועים אחרים

הנחת יסוד בסיסית שלנו כמנתחי התנהגות

גם להתנהגות אנושית יש חוקים

צריך לזהות אותם!

הערכה פונקציונאלית

Functional Behavior Assessment (FBA)

איסוף מידע אודות הסיבות להופעת ההתנהגות

WHY?

תהליך אשר מאפשר להגיע לזיהוי, השערה ואף הוכחה אודות הסיבות להופעת קשיי התנהגות

פונקציה של התנהגות

התנהגויות (נאותות ושאינן נאותות) נלמדות
ונשמרות על ידי אינטראקציה בין ההתנהגות לסביבה

אתליות! אתליות! אתליות!

מטרת הFBA

- זיהוי הפונקציה של ההתנהגות להפחתה
- זיהוי סוג ומקור החיזוק של ההתנהגות המתגרת
- ביסוס תוכנית התערבות על ממצאים אלו להפחתה של קשיי התנהגות

הפונקציות Functions

חיזוק חיובי

חברתי: תשומת לב מיידית מאחרים

✓ תדירות של תשומת הלב איננה עקבית או בתדירות נמוכה

✓ למתנהג אין ברפרטואר התנהגות להשגת תשומת לב

בצורה נאותה

✓ סביבה שבה אנשים "עסוקים"

מוחשי: גישה למחזקים שונים (כאשר "מוותרים")

אוטומטי: אינו תלוי באדם אחר, ההתנהגות עצמה מספקת את

החיזוק החיובי (לדוגמא: מציצת אצבע)

חיזוק שלילי

התוצאה של ההתנהגות הינה בריחה או הימנעות ממטלות, פעילויות או אינטראקציות עם אחרים

חברתי: הפסקה או מניעה של אינטראקציות לא רצויות של אחרים על ידי התנהגויות לא נאותות (לדוגמא אגרסיביות)

מוחשי: הפסקה או הימנעות מפעילות/מטלה

אוטומטי: הפסקה/הימנעות מגירווי אברסיבי תחושת

תוצאה	התנהגות	גירויי מקדים	הפונקציה המשוערת
הוצאה מהכיתה	התפרצות זעם	בכל פעם שמבקשים לשטוף ידיים לפני האוכל	הימנעות מלשבת לאכול צהריים

תוצאה	התנהגות	גירויי מקדים	הפונקציה המשוערת
תשומת לב של המורה והתלמידים	קשיי התנהגות	כאשר תשומת הלב לא מופנית אל...	תשומת לב מהמורה/חברים

תוצאה	התנהגות	גירויי מקדים	הפונקציה המשוערת
המטלה מוסרת והוא אינו נדרש לבצע	קשיי התנהגות	כאשר מבקשים לבצע מטלה קשה או לא מועדפת	בריחה ממטלה קשה

טופוגרפיה ו-פונקציה

• טופוגרפיה זהה – פונקציות שונות

I DON'T WANT TO GO TO
SCHOOL! I HATE SCHOOL!
I'D RATHER DO **ANYTHING**
THAN GO TO SCHOOL!

• טופוגרפיות שונות – פונקציה זהה

התנהגות של מי מנתחים?

התערבויות מבוססות פונקציה

- התערבות בנסיבות

שינויים בתנאי המוטיבציה או בגירויים המבחינים (לדוגמא: שיפור שינה, שינוי מקומות ישיבה, שינוי בהצגת גירויי הוראה...)

- התערבות בתוצאות

יישום שינויים בתוצאות שהתנהגות מקבלת (לדוגמא: ביצוע הכחדה)

- למידה של התנהגויות אלטרנטיביות

למידה של התנהגויות אחרות אשר מספקות את הפונקציה הזוהה (לדוגמא: Functional Communication Training)

שימוש בFBA

- התערבויות הינן יעילות יותר בהשוואה להתערבויות שנבחרות באופן אקראי
- מסייע בתכנון של ההתערבות עצמה
- התערבות ללא הידע אודות הפונקציה עלולה אף להזיק ולהחמיר את הקושי ההתנהגותי (לדוגמא: יישום תהליך פסק זמן להתנהגות שמחוזקת (שלילי)
- עידוד שימוש בהתערבויות המבוססות על תהליכי חיזוק (לעומת תהליכי ענישה)